
FOLKETS BIO PRESS

Kandahar

av Mohsen Makhmalbaf

Iran 2001, 85 minuter

Nafas är en ung journalist från Afghanistan som lever i exil i Kanada. Hon får ett desperat brev från sin syster som fortfarande är kvar i Afghanistan och som planerar att ta sitt liv under den åstundande solförmörkelsen. Hon ger sig genast av mot Kandahar för att rädda sin syster. Hon reser till Iran, och därifrån måste hon bege sig över gränsen. Som ensam kvinna kan hon inte ta sig någonstans, och under resans gång får hon hjälp av fyra guider, som på olika sätt representerar det talibanska förtrycket; en äldre flykting från Afghanistan, en liten pojke som blivit relegerad från koranskolan, en svart amerikan som arbetar som läkare i öknen och en enarmad man som skadats av en landmina.

Bakgrund

För några år sedan blev den iranske regissören Mohsen Makhmalbaf uppsökt av en afghansk kvinna bosatt i Kanada. Niloufar Pazira hoppades att han skulle ha kontakter som kunde hjälpa henne att ta sig över gränsen till sitt forna hemland. Ärendet brådskade eftersom brevet som föranlett hennes avresa avslöjade att väninnan i Afghanistan var på väg att ta sitt liv.

Niloufar Pazira släpptes aldrig in i Afghanistan och tvingades återvända till Kanada. Även om Mohsen Makhmalbaf inte hade kunnat hjälpa henne hade han svårt att släppa hennes historia. Han intresserade sig så mycket för den att han började studera och undersöka Afghanistan i skrifter, böcker och dokumentärfilmer. Något år senare sökte han upp Niloufar Pazira för att erbjuda henne huvudrollen i den film som skulle ta avstamp i hennes berättelse.

Mohsen Makhmalbaf talar om Afghanistan som "landet utan bilder". Under regimen tilläts varken biografer eller tv. Fotografering och måleri sågs som orena sysselsättningar och bilder var strängt förbjudna i tidningar och annat tryck. "Kandahar" utspelar sig i Afghanistan men är inspelad i Iran, eftersom talibanerna vägrade filmteamet inspelningstillstånd. Många av skådespelarna är afghanska flyktingar bosatta i iranska gränsläger, och de flesta som medverkar i filmen hade aldrig tidigare sett rörliga bilder.

Vardagen och kvinnorna

Mohsen Makhmalbaf är förvisso kritisk mot talibanregimens ideologi och metoder, men vill framför allt skildra individens tillvaro i detta samhälle. Han intresserar sig särskilt för kvinnans situation. Det är knappast en överdrift att påstå att kvinnans liv under regimen var begränsat till vad som kunde ses genom det nätförsedda fönstret i den heltäckande burkhan. Men de afghanska kvinnorna är inte bara inlåsta i den traditionella klädedräkten som förbjuder dem att visa minsta lilla av sina kroppar, de är även själsligt inburade utan möjlighet att påverka sin egen situation eller att delta i samhällslivet.

Ett krigshärjat land

"Kandahar" lyfter också fram berättelsen om dem som skadats och amputerats av minor i efterdyningarna av det utdragna kriget mot ryssarna. Sovjets intåg i Afghanistan 1979 innebar att nära sex miljoner människor flydde landet. Med samlad kraft kunde de olika etniska grupperna gemensamt driva ut fienden tio år senare. Strax efter att den sovjetiska ockupationen hade upphört uppstod inre stridigheter och ett blodigt inbördeskrig tog vid. När talibanerna

tog makten i Afghanistan var befolkningen så trött på krig att den nya regimen sågs som en befriare och återställare av lag och ordning.

Talibanerna

Talibanerna kom snart att bli mest kända för sina extrema tolkningar av koranen. Allt eftersom talibanerna började vinna mark lät rörelsens grundare och ledare Mulla Mohammed Omar införa sharialagarna i de erövrade provinserna – lagar som snarare går att spåra i det uråldriga klansamhällets hederskodex än i islam. I Kandahar fick världen för första gången erfara vad detta innebar för befolkningen. Kvinnor tilläts varken att arbeta eller gå i skolan, männen beordrades att odla skägg och sportevenemang och underhållning förbjöds. Offentlig stening till döds och stympning blev den nya tidens folknöje.

Mohsen Makhmalbaf

Mohsen Makhmalbaf anses vara Irans mest kontroversielle filmregissör. Han föddes i Teheran 1957, och blev tidigt medlem av en regimkritisk organisation som ville störta Shahan. Han var bara sju år när han 1974 fick avtjäna ett femårigt fängelsestraff för sitt deltagande i en politisk aktion. Efter revolutionen började hans konstnärliga bana ta fart och han publicerade ett flertal böcker innan han gjorde sin första film 1982.

Filmografi

1982 Nasoooh's Repentance
1983 Two Sightless Eyes
1984 Fleeing From Evil To God
1985 Boycott
1987 The Peddler
1988 The Cyclist
1989 The Wedding Of The Blessed
1990 Time Of Love
1991 Nights Of Zavendah Rud
1991 Once Upon A Time, Cinema
1992 The Actor (kortfilm)
1992 Ghadjar (kortfilm)
1993 The Stone And The Glass (kortfilm)
1994 Salam Cinema
1995 Gabbeh
1996 A School Blown Away By The Wind (kortfilm)
1996 A Moment Of Innocence
1998 Lyssnaren (The Silence)
1999 Tales of Kish
2000 Testing Democracy
2001 Kandahar

Produktionsuppgifter

Originaltitel "Safar E Ghandehar"
Regi Mohsen Makhmalbaf
Manus Mohsen Makhmalbaf
Producent Abbas Saghrisaz
Produktion Makhmalbaf Film House (Iran) och Bac Films (Frankrike) och Studio Canal (Frankrike)
Klippning Mohsen Makhmalbaf
Foto Ebrahim Ghafouri
Stillbildsfoto M. R. Sharifi
Musik Mohamad Reza Darvishi
Ljud Berhouz Shahamat och Faroukh Fadaï
Produktionsledare Syamak Alagheband
Medverkande Niloufar Pazira, Hassan Tantai, Sadou Teymouri, Hayatalah Hakimi mfl.
Iran 2001
Inspelningsformat 35 mm
Längd 85 minuter färg
Format 1.185
Censur
Import och distribution Folkets Bio